

ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਦੇਸ਼

(13:1-25)

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਲੇਖ, ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੱਤਰੀ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਮੇਲ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਖ਼ਤ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ੂਬੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਹੀ ਅੰਤ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਲਾਤੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ *peroratio* ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ‘*peroration*’ ਹੈ। ਨਿਚੋੜ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਬੁਲਾਰਾ ਆਪਣੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਕੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਗਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸਤਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ, ਬੀਤੇ ਜਮਾਨੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 3, 7, 12)। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਜ੍ਹਾ ਸ਼ਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 18, 19)। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਚੋੜ ਵਿਚ ‘‘ਡੇਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ’’ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਵੀਂ ਸੁਰਗੀ ਸੰਗਤੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਆਇਤ 10)। ਬਾਹਰੀ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਆਖ਼ਰੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਤਰਕ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਡੇ ਮਗਰ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਗੱਲਾਂ ਯਾਦ ਦੁਆ ਕੇ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਯੂਨਾਨੀ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਚੰਗੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਇਹ ਸਮਾਪਤੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।^੯

ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪ੍ਰਾਗੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ, ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ, ਮੁਖ਼ਤਿਆਰਪੁਣੇ, ਸੇਵਾ, ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੁਆ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ‘‘ਡੇਰਿਉਂ ਬਾਹਰ’’ ਹੋਣ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ‘‘ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਚਨ’’ (13: 13, 22) ਨੂੰ ਸਹਿ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ। ਅੱਜ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ (6: 10)।

ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ ਯਾਦ ਰੱਖੋ (13:1-6)

13: 1-3

¹ਭਰੋਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇ। ²ਪਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨੀ ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਕਰ ਕੇ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ ਪਛਾਣੇ ਘਰ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ। ³ਬੰਧੂਆਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਭਈ ਜਾਣੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਜਬਰੀ ਝੱਲਦੇ ਹਨ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਹੋ।

ਆਇਤ 1. ਭਰੋਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਣਿਆ ਰਹੇ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦ *philadelphia* ('ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪਿਆਰ') ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।^੧ ਅਤੇ ਇਹ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਪਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 10; 1 ਥੋਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 9) ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਵੱਲੋਂ (1 ਪਤਰਸ 2: 17; 2 ਪਤਰਸ 1: 5-8) ਅਕਸਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ (ਯੂਹੰਨਾ 13: 34, 35)। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, 'ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਵਾਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ ਅਰਥਾਤ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪੋ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖੋ ਤਾਂ ਇਸੇ ਤੋਂ ਸਭ ਜਾਣਨਗੇ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਚੇਲੇ ਹੋ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਹੁਣ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਾਲਾ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਫ਼ਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧਦੇ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। 70 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਤੀਜੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਅੱਗੇ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਣ ਯਹੂਸਲਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੁਟ ਹੀ ਸੀ। ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਘੱਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਈ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 11)। ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਉਸ ਵੱਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਬਾਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (1 ਪਤਰਸ 2: 17)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹੈ ਕੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਤੈਅ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਿਲੋਂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਟੋਲੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ, ਹੈਕਲ ਨੂੰ, ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਜ਼ਹਬ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਯਾਜ਼ਕ ਜੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪਾਠਕ ਸਨ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਆਦਰਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਾਲਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਬੂਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਹੜੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਕੇ ਬਪਤਿਸਮੇ

ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਆਏ ਹਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:26, 27) ਤਿਆਰ ਕਰਾਂਗੇ।

ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫੁਟ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਫੁੱਟ ਲਈ ਝਾੜ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਸੰਗਤੀ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਵੀ ਸੱਦ ਲਿਆ ਜਾਵੇ (1 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5: 14, 15; ਵੇਖੋ 2 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:6)। ਭਰੱਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਐਨਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਮਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋਈਏ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3: 16, 17)। ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜੁਲ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਕਿਨਾਂ ਚੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 133: 1)! ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੰਗਤੀ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹੀਏ (ਰੋਮੀਆਂ 15: 1, 2; ਗਲਾਤੀਆਂ 6: 10)।

ਭਰੱਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ 70 ਈਸਵੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਫੁੱਟਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਧੜਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਲਗਭਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜੇ ਇਹ ਖ਼ਤ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਵੱਲੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਲਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਫੁੱਟ ਪੈ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਫੌਰੀ ਖ਼ਤਰਾ ਨਾ ਲੱਗਣ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯਿਸੂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ (ਮੱਤੀ 24: 15-22; ਮਰਕੁਸ 13: 14-20; ਲੂਕਾ 21: 20-24)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹੀ ਗੱਲ ਸੰਗਤੀ ਲਈ ਇਕ ਪਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਭਰੱਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 2. ਭਰੱਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾ ਇਕ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਜ਼ਾਹਿਰਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ‘ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨੀ’ ਦੇਸਤੀ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਪਛਾਣ ਸੀ। ਸਤਾਅ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰੱਖਣਾ ਕਈਆਂ ਲਈ ਨਾਪਸੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਤਰਸ ਨੇ ਇਸ ਵਸੀਲੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ‘ਮੱਥੇ ਵੱਟ ਪਾਇਆਂ ਬਿਨਾਂ’ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ (1 ਪਤਰਸ 4: 9)। ‘ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜਲਦੀ, ਗੈਰ ਮਸੀਹੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਚਰਜ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।’⁴ ‘ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨੀ’ ‘ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮ ਲਿਖਵਾਉਣ’ ਦੀ ਇਕ ਯੋਗਤਾ ਬਣ ਗਿਆ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5: 9, 10)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਰੋਮੀਆਂ 12: 13 ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨਿਆਂ ਨੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨ ਪਛਾਣੇ ਘਰ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਭਲਾ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਤਪਤ 18 ਅਤੇ 19 ਵਾਲੀ ਅਬਰਾਹਾਮ ਅਤੇ ਲੂਤ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਸੀ? ਇਹ ਪੱਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਰੋਮਾਂਚਕਾਰੀ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਨਿਆਈਆਂ 6: 11-24; 13: 2-21 ਵੀ ਵੇਖੋ) ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਮਾਮੂਲੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 95 ਈਸਵੀ ਦੇ ਲਗਭਗ ਰੋਮ ਦੇ ਕਲੋਮੈਂਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਕੇ [ਅਬਰਾਹਾਮ ਨੂੰ] ਉਹ ਨੂੰ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਇਕ ਬੇਟਾ ਦਿੱਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ। ...ਲੂਤ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਸਦੋਮ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚ ਗਿਆ ਸੀ।'⁵ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਦਯਾ ਨਾਲ 'ਪਰਦੇਸੀਆਂ' ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਨਿਯਮ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 19:34)। ਇਹ 'ਅਜਨਬੀ ਪ੍ਰੇਮ' (*philoxenia*) ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਐਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਬਦਨਾਮ ਗੜ੍ਹ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਤਾਏ ਜਾ ਕੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਢਾਬਿਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇਕ ਮਸੀਹੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਲਡਰ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:2)। ਐਲਡਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 3. ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕੈਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਲਗਾਅ ਵਿਖਾਇਆ ਸੀ (10:32-34)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧੂਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਪਏ ਹੋਏ ਹੋਣ (ਵੇਬੇ ਰੋਮੀਆਂ 16:7)।⁶

ਅਸੀਂ ਸਭ ਵੀ ਸਰੀਰ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:25; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:22, 23)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਦਦ ਦੇਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਤਾਅ ਸਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬੇੜੀਆਂ ਵਿਚ ਬੱਧੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕਿਨਾਂ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ! ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਗੱਲ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਭਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਾਦੀ ਖੁੱਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਚੇਤੇ' ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ' ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੇ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਕ ਭਾਵਨਾ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਮ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:44-47)। ਇਹੀ ਸੁਭਾਅ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਪੂਰੇ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12:5, 12; 15:22, 25)। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12:26 ਨੂੰ ਲਿਖਦਿਆਂ ਪੌਲਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੋਮ ਦੀ ਕਾਲਕੋਠਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ, ਰਸੂਲ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਇਕੱਲਾ ਲੂਕਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ' (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:11ਓ)। ਉਨੇਸਿਫ਼ਰਸ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: 'ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾਦਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸੰਗਲ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਮਾਇਆ' (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:16)। 'ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ' ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ (ਮੱਤੀ 7:12)।

13:4-6

⁴ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਆਦਰ ਜੋਗ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਛਾਉਣਾ ਬੇਦਾਗ ਰਹੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹਰਾਮਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਭਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਕਰੇਗਾ। ⁵ਤੁਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਰਹੋ। ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੰਤੋਖ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨੇ ਆਪ ਆਖਿਆ ਹੈ ਭਈ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਨਾ ਕਦੇ ਤੈਨੂੰ ਤਿਆਗਾਂਗਾ। ⁶ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹੌਂਸਲੇ ਨਾਲ

ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰਾ ਸਹਾਈ ਹੈ ਮੈਂ ਨਾ ਡਰਾਂਗਾ, ਮਨੁੱਖ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰੇਗਾ?

ਆਇਤ 4. ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੜਬੜ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿਕਾਹ ਸਿਰਫ਼ ‘‘ਕਾਗਜ਼ ਦਾ ਟੁਕੜਾ’’ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਪ ਇਸ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਤਲਾਕ ਤੋਂ ਨਫ਼ਰਤ ਹੈ (ਮਲਾਕੀ 2: 15, 16)। ਖੁਦਾ ਧਰਮੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਧਰਮੀ ਹੋਣਗੇ।

ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਹਨ। ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਠੋਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਿਆਂ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਸਨਮਾਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਰੱਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬੇਹਤਰੀ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। **ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਆਦਰ ਜੋਗ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ** ਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਨਾਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਕਿ ‘‘ਜੋ ਕੁਝ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਅੱਡ ਨਾ ਕਰੇ’’ (ਮੱਤੀ 19:6ਅ)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਫੇਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਦੇ ਨਾ ਭੁੱਲੀਏ ਕਿ ਕਸਮਾਂ ਤੋੜਨਾ ਇਕ ਪਾਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨਿੰਦਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਭ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਵੇਗਾ। (ਵੇਖੋ ਕਹਾਉਤਾਂ 7:6-27.) ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਅਹਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹੀਅਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

ਵਿਛਾਉਣਾ ਬੇਦਾਗ ਰਹੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੀ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਇਹ ਮੇਲ ਅਸੁੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਗੁਣ **ਹਰਾਮਕਾਰਾਂ** (‘‘ਰੰਡੀਬਾਜ਼ਾਂ’’; KJV)। ਦਾ ਨਾਂਅ ਹੈ। *porneia* ਤੋਂ ਲਿਆ ਇਹ ਸ਼ਬਦ *pornos* ਇਕ ਵਚਨ ਨਾਉਂ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਕਾਰਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:32; 19:9)।

Porneia ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰੰਡੀ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਟ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਸਮਲਿੰਗੀ ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੰਮ। ਇਸ ਵਿਚ ‘‘ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕ ਲਾਈ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਿਲਣ ਸਣੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਣਸੀ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।’’⁷ ਸਹੀ ਸਹੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ‘‘ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਮਲਿੰਗੀ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।’’ *Porneia* ਅਣਵਿਆਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਆਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ/ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਭੋਗ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬਦਫ਼ਹਿਲੀ ਸਣੇ ਕਈ ਜਿਣਸੀ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਮਲਿੰਗੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।⁸

ਵਿਭਚਾਰੀਆਂ (*moichos* ਤੋਂ) ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਭਚਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿਚ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਹੈ। ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ‘‘ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਭਚਾਰ ਫ਼ੋਰਨੀਕੋਸ਼ਨ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ੋਰਨੀਕੋਸ਼ਨ

ਵਿਭਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।”⁹

ਆਇਤ 4 ‘ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ’ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਸਾਫ਼ ਤਾੜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਨਾਲ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੌਬਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਚਣਗੇ।¹⁰ 1 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 1-8 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ‘ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੂੰ ਰੱਦਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।’ ਜੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਪਵਿੱਤਰ’ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਵੀਏ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿਣਸੀ ਘਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਦਵੇਗਾ। ਤਨੋ-ਮਨੋ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੇ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਚੱਲਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6: 15-20)।

ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਦੇ ਇਸ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਦਲੇਰੀ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨਿਆਉਂ ਕਰੇਗਾ। ਤੌਬਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਵਿਭਚਾਰੀ ਜਾਂ ਫ਼ੋਰਨੀਕੇਟ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਦੁੱਖ ਭੋਗੇਗਾ! ਨਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਦਿਨ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਹੁਣ ਤੌਬਾ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 17:30, 31)। ਇਕ ਪਾਪੀ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਰੁਸਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਸਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬੁਰਿਆਈ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਹ ਤਾੜਨਾ ਦੇਣੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ‘ਵਿਛਾਉਣਾ ਬੇਦਾਗ’ ਤਦੇ ਹੈ ਜੋ ਵਿਆਹ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਤਦ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਦ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਨਾਸਤਿਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 7: 13, 14)।

ਆਇਤ 5ਓ. ਹੁਣ ਤਕ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸੂਚਕ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਆਇਤਾਂ 5 ਅਤੇ 6 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਪੰਜਵਾ ਸੂਚਕ ਲੋਭ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਖੂਬੀ ਹੈ। ਹਰ ਯੁੱਗ ਅਤੇ ਹਰ ਥਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਉਪਾਅ ਗਲਤ ਕਾਮ ਇਛਾਵਾਂ (ਆਇਤ 4) ਅਤੇ ਧਨ ਦਾ ਲੋਭ (ਆਇਤ 5ਓ) ਹੀ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਜਿੱਛੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਸੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੋਹਾਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਦਾ ਆਪੋ ਵਿਚ ਡੂੰਘਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਬੇਸਬਰੀ ਦੇ ਪਾਪ ਹਨ।

ਆਇਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੁਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਰਹੋ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ‘ਲੋਭ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ *aphilarguros* ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਸਿਰਫ਼ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:3 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ‘ਲੋਭ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪੌਲੁਸ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੀ ਗੱਲ ਜੋੜ ਸਕਦਾ ਸੀ।¹¹ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:3 ਵਿਚ ਉਹ ਧਨ ਦੇ ‘ਲੋਭ’ ਨਾਲ ਜਿਸਮਾਨੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੱਥੇ ਕੀਤੀ। ਮਾਇਆ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:6-10 ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਧਾਰ ਅਤੇ ਜੂਆ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੇਸਬਰੇ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਵਿਚ ਡੋਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ‘ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੋਭ’ ਉਦੋਂ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਮਕਸਦ ਹੋਵੇ।

ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਢੰਗ ‘ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਰਹਿਤ’ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਧਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਲੋਭ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।¹² ਯਿਸੂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਸੇਵਾ

ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ (ਮੱਤੀ 6:24)। ਉਦੋਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ (*mamōnas*) ਅਨਿਸਚਿਤ ਮੂਲ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਇਬਰਾਨੀ ਰੂਪ ‘ਧਨ,’ ‘ਦੌਲਤ,’ ‘ਜਾਇਦਾਦ,’ ‘ਦੁਨਿਆਵੀ ਚੀਜ਼ਾਂ,’ ਜਾਂ ‘ਲਾਭ’ ਲਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦਾ ਲੋਭ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:10)। ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 6:26-33), ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਸੰਤੋਖ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ‘ਮਾਇਆ’ (KJV) ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਮਿਲਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੀ, ‘ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਭ ਤੋਂ ਬਚੋ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦਾ ਜੀਉਣ ਉਹਦੇ ਮਾਲ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ’ (ਲੂਕਾ 12:15)। ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਵੇਲੇ ਕਿ ਕੋਈ ਕਿਨਾਂ ‘ਲਾਇਕ ਹੈ’ ਅਸੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਿਨਾਂ ਪੈਸਾ ਹੈ?’¹³ ਲੋਭ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਉਲਟ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਕਸਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦੇ ਮਗਰ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣਗੇ’ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:9)। ਇਸ ਵਿਚ ਗੋਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡੁਬ ਕੇ ਦਲਦਲ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 5ਅ. ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੇ ਕਾਬੂ ਇਹ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇੜੇ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਸਾਡੇ [ਕੋਲ] ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸੰਤੋਖ ਕਰਕੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਰਵਾਹ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਲੀ ਮਦਦ ਲਈ ਫਿਕਰਮੰਦ ਕਿਉਂ ਹੋਈਏ।

‘ਸੰਤੋਖ’ (*arkeō*) ਹੋਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ‘ਯਕੀਨੀ ਸ਼ਕਤੀ’ ਪਾਉਣਾ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਖਾਣਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ‘ਸੰਤੁਸ਼ਟ’ ਹੋਵੇ।¹⁴ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:11 ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ‘ਆਤਮ’ ਲਈ ਉਪਸਰਗ ‘ਆਤਮਨਿਰਭਰ’ ਦੇ ਅਰਥ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਤੋਇਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਿਰਫ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਇਹ ਖੂਬੀ ਮਸੀਹ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੋਈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ‘ਸੰਤੋਖ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੀ ਹਰ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੱਤੀ 6:33 ਉ ਲੋਭ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਲਈ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਢੰਗ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘... ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਭਾਲੋ।’

ਆਇਤ 5ਬ. ਖੁਦਾਈ ਸੰਤੋਖ ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਹੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦੋਹਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ,¹⁵ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਛੱਡੇਗਾ ਨਹੀਂ: ‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਨਾ ਕਦੇ ਤੈਨੂੰ ਤਿਆਗਾਂਗਾ।’¹⁶ ਇਸ ਖੂਬਸੂਰਤ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ।’¹⁷ ਕੈਨਥ ਵੁਏਸਟ ਨੇ ਇਹ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ: ‘ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿਆਂਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਵਿਚਾਲੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਾਂਗਾ।’¹⁸ ਇਹ ਆਇਤ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਈਏ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਹੈ।¹⁹

ਆਇਤ 6. ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹੋਸਲੇ

ਨਾਲ ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰਾ ਸਹਾਈ ਹੈ ਮੈਂ ਨਾ ਡਰਾਂਗਾ, ਮਨੁੱਖ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1:5, ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 31:6, ਅਤੇ ਜ਼ਬੂਰ 118:6,²⁰ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜ਼ਬੂਰ ਹੈ (1 ਇਤਿਹਾਸ 28:20 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਮੱਤੀ 21:42 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:10, 11 ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਵੱਲੋਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਗਏ ਭਾਵ ਉਹ ਦਾ ਆਤਮਾ ਨਬੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ (1 ਪਤਰਸ 1:10, 11)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਖੁਦਾ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲੋਭ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਕਰਨਾ ਸਿਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਾਲਤ ਬੇਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਭਲਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:28), ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪੇ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਮਾਨੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲਲਕ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਮੀ ਦੇ ਇਕ ਡਰ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।²¹

ਆਇਤ 6 ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ‘‘ਸਹਾਈ’’ (*boēthos*) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ 2:18 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ‘‘ਸਹਾਇਕ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। LXX ਵਿਚ ਜ਼ਬੂਰ (118:6, 7) ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਲਈ ਨਾਂਅ ‘‘ਯਹੋਵਾਹ’’ ਹੈ, ਪਰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ *kurios* ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ *YHWH* (‘‘ਯਾਹਵੇਹ’’) ਦੀ ਥਾਂ ‘*adonay*’ (‘‘ਪ੍ਰਭੂ’’) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਮੇਸੋਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ‘‘ਯਾਹਵੇਹ’’ ਦੇ ਨਾਂਅ ਵਿਚ ‘*adonay*’ ਲਈ ਸਵਰ ਬਾਅਦ ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚ ਨਾ ਬੋਲਣ। ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਂਅ ਮੂੰਹੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ’’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਲਾਹੀ ਨਾਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਗਤੀ ਸੀ।

ਅਜਿਹਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਸਾਡਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਸੇ, ਗਾਲਾਂ, ਤਾਨਿਆਂ, ਕੜਵੇ ਬੋਲਾਂ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਅਤਿ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ (2:10)। ‘‘ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਤਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਦੁੱਖ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਕ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ (2:10; 5:7-10)।’’²²

ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਛੱਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਡਾ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵਾਅਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 4:6; ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 91:11, 12), ਪਰ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਵੀ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰਭੂ

ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਰੂਹਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਫ਼ਰਮਾਬਰਦਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਤਕ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਸਾਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ (ਰੋਮੀਆਂ 8:35-39)।

ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਦਾ ਦਬਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਉਹ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਡਿੱਗ ਜਾਣ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਲੇਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਬੂਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ (13:7-16)

13:7

¹ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਸੁਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇ ਓੜਕ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰੋ।

ਆਇਤ 7. ਛੇਵੀਂ ਅਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਖ਼ੂਬੀ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਗੂ ਲਾਲਚੀ ਬਾਗ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਲਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇ ਓੜਕ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਸ਼ਫ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਬਦੀ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਚੇਤੇ ਰੱਖਣਾ’ ਸੀ (ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ), ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:8 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸੇ ਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ‘ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਚੇਤੇ’ ਰੱਖਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੰਜੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਆਗੂ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪਾਂ (hēgeomai, ‘ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਾ’ ਜਾਂ ‘ਇਖਤਿਆਰ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ’) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਆਇਤਾਂ 17, 24)। ਇਹ ਇਕ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਹੀ ਮੂਲ ਤੋਂ ਲਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਹਾਕਮਾਂ’ ਅਤੇ ‘ਹਾਕਮ’ (ਮੱਤੀ 2:6) ਅਤੇ ‘ਹਾਕਮ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:10) ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ hēgeomai ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਮੂਨਾ ਦੇ ਕੇ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ।

ਰਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਇਤ 7 ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਵਚਨ ਸੁਣਾਇਆ। ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ

ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ ਕੰਮ ‘‘ਵਚਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ’’ ਕਰਨਾ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:2, 5)। ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ‘‘ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਿਚ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ’’ ਸਨ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:17)। ‘‘ਵਚਨ’’ ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਾੜਨਾ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਖੁਦ ਵੱਲੋਂ ਠਹਿਰਾਈ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੌਜੂਦਾ ਆਗੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਖਤਿਆਰ ਦਾ ਅਨਾਦਰ ਕਰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਪਾਪ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੁੜਬੁੜਾ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਉਹ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਵਹਿ ਕੇ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ (2:1-4)। ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਆਇਤਾਂ 17 ਅਤੇ 24 ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ। ਆਇਤ 7 ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਰਸੂਲਾਂ, ਐਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:1-4 ਵਾਲੇ ਸਤਾਅ ਕਾਰਣ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਬਦਲ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਤੇ ਉੱਥੇ ਕਲੀਸੀਆ ਹੋਣੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 9:31)। ਹਾਬਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਫ਼ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11:4)।

ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਚਨ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹੋਈ ਸੀ (2:3), ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਮਰਨ ਤੋੜੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਨ।²³ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇ ਓੜਕ’’ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਰਮਾਈ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ। **ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ** ਲਈ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਸਤਿਹ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ’’ ਹੈ।²⁴ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨਾਢੀਕਾਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਸੀ। ‘‘ਓੜਕ,’’ ‘‘ਨਤੀਜਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਅਖ਼ੀਰ’’ (*ekbasis*) ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:13 ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਬਚ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਾਓ’’ ਜਾਂ ‘‘ਕੱਢਣਾ’’ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 13:7 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ *ekbasis* ਅਜਿਹੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂਆਂ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਮਰਨ ਤਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਮਸੀਹੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਦਾ ਇਹ ਵਧੀਆ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦਾ ਖੌਫ਼ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਵੱਧ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯਕੀਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਖ਼ੀਰ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ (3:14)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ‘‘ਰੀਸ’’ (*mimomai* ਤੋਂ) 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਚੇਤੇ ਰੱਖਦੇ’’ ਦਾ ਇਕ ਸਬੰਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ‘‘imitate’’ ‘‘mime’’ ‘‘mimic’’ ਸਣੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਰੀਸ’’ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਲੇਖਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੌਂਸਲਾ

ਅਫਸਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਮੌਰਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਫਸੀਆਂ 4:5 ਵਾਲੀ ‘ਇੱਕੋ ਨਿਹਚਾ’ ਭਾਵ ਉਸ ਡਾਕਟ੍ਰਿਨ/ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਨ ਜਿਹਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।²⁵ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।

ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੀਸ ਕਰਨਾ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਕ ਜਵਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕਈ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਮਸੀਹ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:1) ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਦੇਣਾ ਹੈ।

13:8-16

⁸ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਤੇ ਜੁੱਗੋ ਜੁੱਗ ਇਕ ਜਿਹਾ ਹੈ। ⁹ਤੁਸੀਂ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਓਪਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਮਾਏ ਨਾ ਜਾਓ ਕਿਉਂ ਜੋ ਚੰਗਾ ਇਹ ਹੈ ਭਈ ਮਨ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤਕੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਨਾ ਭੋਜਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਨਾ ਹੋਇਆ। ¹⁰ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਇਕ ਜਗਵੇਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਡੇਹਰੇ ਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ। ¹¹ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਸੂਆਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪਰਧਾਨ ਜਾਜਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਵਿਚ ਪਾਪ ਨਿਮਿੱਤ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ ਸਾੜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ¹²ਇਸ ਲਈ ਯਿਸੂ ਨੇ ਵੀ ਭਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰੇ ਫਾਟਕੋਂ ਬਾਹਰ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ। ¹³ਜੇ ਆਓ, ਅਸੀਂ ਓਹ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ ਨਿੰਦਿਆ ਸਹਿੰਦੇ ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ ਉਹ ਦੇ ਕੋਲ ਚੱਲੀਏ। ¹⁴ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡਾ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਇਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਹਿਰ ਨੂੰ ਭਾਲਦੇ ਹਾਂ। ¹⁵ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸਤਤ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰੀਏ। ¹⁶ਪਰ ਭਲਾ ਕਰਨੋਂ ਅਤੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਨੋਂ ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇਹਿਆਂ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 8. ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਹ ਆਇਤ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ: ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਤੇ ਜੁੱਗੋ ਜੁੱਗ ਇਕ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਪਸੰਦੀਦਾ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:12 ਵਿਚ ਜ਼ਬੂਰ 102:27 ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਉੱਤੇ ਢੁਕਦੇ ਹਨ: ‘‘ਪਰ ਤੂੰ ਉਹੀ ਹੈਂ, ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਵਰ੍ਹੇ ਮੁੱਕਣਗੇ ਨਹੀਂ।’’

ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਖ਼ੁਦਾ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ‘‘ਮੈਂ, ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ! ਆਦਿ ਤੋਂ ਅੰਤ ਤਾਈਂ ਮੈਂ ਉਹੀ ਹਾਂ!’’ (ਯਸਾਯਾਹ 41:4; ਵੇਖੋ 44:6)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਮਸੀਹ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੇਮੇਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ‘‘ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪਿਛਲਾ’’ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1:17)। ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 7:25)। ਉਹਦਾ ਅਨਾਦੀ ਸੁਭਾਅ ਉਹ ਦੀ ਖ਼ੁਦਾਈ ਨੂੰ ਪੱਕਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਵੇਲੇ ਮਸੀਹ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ

(ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:6-8); ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ‘‘ਬੇਹੱਦ ਉੱਚਾ’’ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਉਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਰੁਤਬਾ ਉਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ‘‘ਧਨੀ’’ ਸੀ ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ ਬਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:9)। ਹੁਣ ਉਹ ‘‘ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਬੰਦਾ’’ ਹੈ।¹⁶ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਆਮਦ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 24:36; ਮਰਕੁਸ 13:32)।¹⁷

ਆਇਤ 9. ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਇਤਾਂ 8 ਅਤੇ 9 ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਈਏ ਤਾਂ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜਾਂ ਡਾਕਟ੍ਰਿਨ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਦਲਾਂਗੇ ਨਹੀਂ। ਯਿਸੂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵੀ ਉਹੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਚਨ ਦੀ ਸਚਿਆਈ ਤੋਂ ਹਿੱਲਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਦਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15:58)। ਆਇਤ 9 ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ **ਰੰਗ ਬਰੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਓਪਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਂ** (ਬਹੁਵਚਨ) ਦੀ ਦਿੱਕਤ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਹਰੇਕ ਬੁੱਲੇ ਨਾਲ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਡੋਲਦੇ ਫਿਰਦੇ’’ ਨਾ ਰਹੀਏ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:14)।¹⁸ ‘‘ਓਪਰੀਆਂ’’ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *xeno* ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਵਿਦੇਸ਼ੀ।’’ ਸਾਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਵਾਸਤੇ ‘‘ਵਿਦੇਸ਼ੀ’’ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਬਰਾਨੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਦੇ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਨਾ ਬਦਲਣ ਦੇਣ। ‘‘ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ’’ ਇੱਕੋ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:17, 18)।¹⁹

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਭਾਵੇਂ ਕਿਨੇ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਣ ਪਰ ਯਿਸੂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭੋਜਨਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ‘‘ਸ਼ੁੱਧ’’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ‘‘ਅਸ਼ੁੱਧ’’ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਗ਼ੈਰਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵੀ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਨਿਯਮ ਸਨ।²⁰ ਪਰ ਮਰਕੁਸ 7:19 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਭੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਜਾਂ ਨਾ ਖਾਣ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪੈ ਚੁਕੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸਾਨੂੰ ਚੰਗੇ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵੇਂ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਦੇ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

‘‘ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਓਪਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ’’ ਕੀ ਸਨ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯਹੂਦੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਗ਼ੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਨਤ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:2-6)। ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਰਾਜ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 14:17; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8:8)।

ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤਕੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ। ਸਾਡਾ ਰੂਹਾਨੀ ਕੱਚ ‘ਕਿਰਪਾ’ ਨਾਲ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ‘ਭੋਜਨਾਂ’ ਨਾਲ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਮੰਨਣਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਤੇ ਜੁੱਗੋ ਜੁੱਗਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।’ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਹੁਣ ਬੇਕਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਆਇਤ 9 ਵਿਚ ‘ਕਿਰਪਾ’ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਅਸਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ‘ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤਕੜਾ’ ਹੋਣਾ ਸਾਨੂੰ ਬੁਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇਗਾ। ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ‘ਅਵਾਜ਼’ ਨੂੰ ਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 95:7-9; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3:7-11, 15; 4:7), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ‘ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤਕੜੇ’ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਤੀਤੁਸ 2:11, 12 ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਭਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪਰਗਟ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਈ ਅਸੀਂ ਅਭਗਤੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮਨ ਫੇਰ ਕੇ ਇਸ ਵਰਤਮਾਨ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸੁਰਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਉਮਰ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ।’ ਕਿਰਪਾ ਉਹ ਸਚਿਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ‘ਕਿਰਪਾ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤੀ’ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਣ ਜਾਂ ਖਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਆ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।

ਮੱਤੀ 6:16-18 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਬਗੈਰ ਰੋਜ਼ਾ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕਿਤੇ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖ਼ਾਸ ਰੂਹਾਨੀ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਤੇ ਇਹ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਣਾ ਇਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 10. ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਮਸੀਹੀ ਯਹੂਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਯਾਜਕ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6:7)। ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਬਰਾਨੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ‘ਮੇਜ਼’ ਤੋਂ ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੀਆਂ ਖੂਨ ਖਰੀਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਆਇਤ 10 ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਾਡੀ ਇਕ ਵੇਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਦੀ ਨਾਲੋਂ ਸਰੋਸ਼ਠ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਦੀ ਵਿਚ ਜਣਾ ਖਣਾ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।’ ਉਹ ਜਗਵੇਦੀ ਕੀ ਹੈ? ਆਇਤ 15 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਦਵੇਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਹੈ। ਇਹ ‘ਜਗਵੇਦੀ’ ਖੁਦ ਮਸੀਹ (ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਭੋਜਣ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।³¹ ਉਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਖੁਦ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਹੈ।³² ਪੌਲਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ‘ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੋ ਜਿਹੜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਕਰਕੇ ਇਸਰਾਏਲੀ ਹਨ। ਜੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਜਗਵੇਦੀ ਦੇ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ?’ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:18)। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:13 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ‘ਜਿਹੜੇ ਜਗਵੇਦੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਜਗਵੇਦੀ ਤੋਂ ਹੀ ਛਾਂਦਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।’

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਉਹ ਦੀ ਬੰਦਗੀ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ।³³ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ। ਯਾਜਕ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ; ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ ਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵੱਡੀ ਜਗਵੇਦੀ ਜਾਂ ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਭਾ ਦੀ ਥਾਂ (ਡੇਰੇ ਜਾਂ ਹੈਕਲ) ਕੋਲ ਬਰਕਤਾਂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚਲੇ ਫ਼ਰਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਖਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ’’ ਸੀ, ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੀ ਖ਼ਾਸੀਅਤ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਸੰਗਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਜਗਵੇਦੀ’’ ‘‘ਕੁਰਬਾਨੀ’’ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਅਲੰਕਾਰ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਭਰੇ ‘‘ਮੇਜ਼’’ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ‘‘ਭੋਜਨ’’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।³⁴ ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਡੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਜਗਵੇਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸਭ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਹੀ ਹਨ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੇਜ਼, ਬੈਂਚ, ਜਾਂ ਰੋਕ ਲਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘‘ਵੇਦੀ’’ ਆਖਣਾ ਗਲਤ ਨਾਂਅ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਸੀਹੀ ਵੇਦੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਸਮਝਣਾ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 11-13. ਪਰਾਸਚਿਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਡੇਰਿਉਂ ਬਾਹਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਪ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਦ **ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ** ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:27)।³⁵ ਯਿਸੂ ਦੇ **ਫਾਟਕੋਂ ਬਾਹਰ**³⁶ ਸਲੀਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ (ਆਇਤ 12; ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 19:20) ਉਸੇ ਪਰਤੀਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਕਬੂਲਦਿਆਂ (‘‘ਫਾਟਕੋਂ ਬਾਹਰ’’ ਦਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਅਰਥ) ਯਿਸੂ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸਕਿਆ। **ਡੇਰਿਓਂ** (ਆਇਤ 13) ਨਿੱਕਲਣਾ ਸਿਨਾਗੋਗ ਜਾਂ ਹੈਕਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੱਢੇ ਹੋਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਉਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੀ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀਤੀ; ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ‘‘ਇੱਕੋ ਵਾਰ’’ ਹੋ ਗਈ (7:27) ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨਾ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨਾ, ਰਹਿਮ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ (13:15, 16)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੀਤ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ’’ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਹਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤ 13)। ਇਹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਫੇਰ ਲੇਖਕ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਸੋ ਆਓ ਦਾ ਆਰੰਭ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਰ ਰਹੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ,³⁷ ਜਿਹੜਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਹੀ

ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ‘‘ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ’’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ‘‘ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ’’ ਪਾਪ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਨਵਰ ਸਾਡੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ (ਆਇਤ 11), ਉਵੇਂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਨੇ ‘‘ਫਾਟਕੋਂ ਬਾਹਰ’’ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ (ਆਇਤ 12)। ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।³⁸ ਉੱਥੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਅਤੇ ਕੁਫਰ ਬਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਦੇ ਨਮਿਤ ਨਿੰਦਿਆ ਸਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤ 13)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਸੀ?

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਝੱਲਦੇ, ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਉਸਤਤ ਭੇਂਟ ਕਰਕੇ ਭਾਵ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵੈਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਸੀਹੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪਰਦੇਸੀਆਂ, ਕੈਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਤਾਏ ਹੋਇਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ।³⁹

ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਰੂਰਮੰਦਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਠੁਕਰਾਏ ਜਾਂ ਭੁਲਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਮਿਤ ਨਿੰਦਿਆ ਝੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਕੁਝ ਲੋਕ ‘‘ਯੇਸ਼ੂਆ ਯਹੂਦੀ’’ (‘‘ਯਿਸੂ ਯਹੂਦੀ’’) ਬਣਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਯਹੂਦੀ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅੱਗੇ ਯਹੂਦੀ ਲੱਗਣ (ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:20, 21), ਨਾ ਕਿ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਾਉਣ ਜਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਚਾਹ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਹੀ ਕਬੂਲ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਾਇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਗਏ ਸਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:1-6)। ਯਹੂਦੀ ਕੌਮ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਸਾਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਇਹ ਪਰਛਾਵਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:17, 18; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7)। ਮਸੀਹ ਸਾਡਾ ਪਸਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਸਾਹ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7)।

ਪੌਲਸ ਕੁਝ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਨੇ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:20-26)। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 16:1-3), ਪਰ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਅੱਧਾ ਯਹੂਦੀ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਤੀਤੁਸ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮ ਸੀ, ਇਸ ਰਸਮ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2:3)। ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਬਚਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਨਾਲ। ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਜ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੇ।⁴⁰

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਵਕਤ ਰਸਮਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਨਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਉਸ ਫ਼ਰਕ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਗੱਲ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦੇ ‘‘ਡੇਰਿਓਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ’’ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਲੈਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।⁴¹

ਆਇਤ 14. ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਰਸੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ‘‘ਡੇਰੇ’’ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਨਾਹ ਲੱਭਣਾ ਬੇਵਕੂਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਬੰਦਗੀ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੈਕਲ ਦੀ ਸਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕੁਝ ਡਿੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ਢਾਂਚਾ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹੈਕਲ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿਵਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਹੁਣ ‘‘ਦ ਵੇਲਿੰਗ ਵਾਲ’’ ਭਾਵ ਰੋਣ ਵਾਲੀ ਕੰਧ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ⁴² ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਕਿ ‘‘ਸ਼ਹਿਰ’’ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਗਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸੀ ਜਿਹਦੀ ਉਡੀਕੀ ਅਬਰਾਹਾਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਕੀ ਨੀਂਹ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ‘‘ਸੁਰਗ’’ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11: 10, 16)। ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ ਹਰ ਸ਼ਹਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ‘‘ਜਿਹੜੀਆਂ ਹਿਲਾਇਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ’’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12: 27)। ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਪੱਕੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਦੁਆ ਸਕਦਾ।⁴³ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਅਬਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਉੱਤੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ ਸੰਤੋਖ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 15. ਵਚਨ ਤੋਂ ਇਹ ਅਰਥ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਮ ਬੰਦਗੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (10: 25 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ ਦੀ ਆਖ਼ਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਐਨਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜੀਣਾ ਅਤੇ ਵੰਡਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਸਾਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਣਾਈ ਵੇਦੀ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਦੇ ਬੋਲ ਕੱਢਦੇ ਹਨ। ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਵੇਦੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 12: 1, 2)। ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਸਤਤ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਯਹੂਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰਾਹੀਂ।⁴⁴ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰੱਬੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ: ‘‘ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ; ਪਰ ਉਸਤਤ ਕਦੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।’’⁴⁵

ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਤਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ! ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:28 ਵਿਚ ਇਹ “ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਬੰਦਗੀ” ਹੈ। “ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ” ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਹੋਸ਼ਿਆ 14:3 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (14:2; LXX)। “ਸੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਰਨ” ਜਾਂ “ਇਕਰਾਰ” ਕਰਨਾ—*homologeo* ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਗਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਉਸਤਤ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਵਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਬਾਨ ਨਹੀਂ। ਮੂੰਹੋਂ ਅਵਾਜ਼ ਕੱਢਣਾ ਸਾਰਥਕ ਢੰਗ ਨਾਲ “ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ” ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:19)। ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹਨ। ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੰਦਗੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜ਼ਬੂਰ 50:12-15 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਆਇਤ 16. ਇੱਥੇ ਚੰਦਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਪਰਉਪਕਾਰ (*koinōnia*) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਮੀਆਂ 15:26 ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ “ਚੰਦਾ” ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਚੰਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ *koinōnia* (“ਸਾਂਝ”) ਹੋਣ ਲਈ “ਸਾਂਝਾ ਯੋਗਦਾਨ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਡੇ “ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ” ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 12:1)। ਅਜਿਹਾ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣਗੇ (ਮਰਕੁਸ 14:7), ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਅੱਗੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਕਰੋ ਕਿ ਕੁਝ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਬਰੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਫਿਰ ਚੋਰੀ ਨਾਲ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:34)। ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ “ਆਨੰਦ” ਨਾਲ ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤਾਂ ਵੰਡਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਵੰਡਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਂਝੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਮੌਜੂਦਾ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ਰਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰੋ (13:17-19)

¹⁷ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਆਗਿਅਕਾਰੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਓਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਮੰਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਭਈ ਓਹ ਇਹ ਕੰਮ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਕਰਨ ਨਾ ਹਾਉਕੇ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭਵੰਤ ਨਹੀਂ।

¹⁸ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਹੈ ਭਈ ਸਾਡਾ ਅੰਤਹਕਰਨ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਨਾਲ ਉਮਰ ਬਤੀਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ¹⁹ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਮਿੰਨਤ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਰੋ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁੜ ਛੇਤੀ ਪੁਚਾਇਆ ਜਾਵਾਂ।

ਜਿਸੂ ਦੇ ਲਾਤਬਦੀਲ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ। ਸੁਰਗੀ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਿਚ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਭਰੋਸਾ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 17. ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਨਾ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਵਕਤ ‘‘ਰੂਹ ਦੀ ਰੱਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ’’ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਨਾ ਕਿ 13:7 ਵਾਲੇ ਗੁਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ। ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਐਲਡਰ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਸਹੀ ਚਰਵਾਹੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭੇਂਡਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:17, 28-30)। ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ‘‘ਐਲਡਰਜ਼’’ ਅਤੇ ‘‘ਚਰਵਾਹੇ’’ ਜਾਂ ਰਖਵਾਲੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20 ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ‘‘ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ’’ (*presbuteroi*; ਆਇਤ 17) ਨੂੰ ਸੱਦ ਘੱਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ (*episkopoi*; ਆਇਤ 28) ਆਖਿਆ। ਚਰਵਾਹੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਚੌਕਸੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (*poimainō*; ਆਇਤ 28), ਜੋ ਕਿ ‘‘ਪਾਸਬਾਨਾਂ’’ ਜਾਂ ਪਾਸਟਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ‘‘ਐਲਡਰ’’ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ‘‘ਪਾਸਬਾਨ’’ ਜਾਂ ਪਾਸਟਰ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ‘‘ਚਰਵਾਹਿਆਂ’’ ਲਈ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। KJV ਵਿਚ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:11 ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘pastors’’ (ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ‘‘ਪਾਸਬਾਨ’’- ਅਨੁਵਾਦਕ) ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਹਨ। 1 ਪਤਰਸ 5:1-4 ਵਿਚ ਫੇਰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਤਰਸ ਨੇ ‘‘ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ’’ (*presbuteroi*; ਆਇਤ 1) ਨੂੰ ‘‘ਇੱਜ਼ਤ ਦੀ ਚਰਵਾਹੀ’’ (*poimainō*; ਆਇਤ 2ਉ) ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਆਜ਼ੜੀ/ਪਾਸਬਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ‘‘ਨਿਗਾਬਾਨੀ’’ (*episkopeō*; ਆਇਤ 2ਅ) ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਾਸਤੇ ਸਾਫ਼ ਨਮੂਨਾ ਠਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:23 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਐਲਡਰ ਭਾਵ ਬਜ਼ੁਰਗ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:17, 28-30 ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਸੂਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ਸਨ (‘‘ਐਲਡਰ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ’’) ਅਤੇ ‘‘ਸੇਵਕ’’ (ਡੀਕਨ) ਸਨ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:1)। 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:1-12 ਅਤੇ ਤੀਤੁਸ 1:5-9 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਹੀ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਈਬਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਮੰਡਲੀ ਲਈ ਅਜ਼ਾਦ ਤੌਰ ਤੇ ਐਲਡਰਾਂ ਦੇ ਨਿਗਾਹਬਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਈਏ ਤਾਂ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਹਿ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:6, 22, 23)। ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਬਾਹਰੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਐਲਡਰਾਂ ਨੇ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11:27-30)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਲੀਸੀਆ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਲਡਰ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ‘‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ’’ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ‘‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ’’ (*peithō*) ਦਾ ਮਤਲਬ ‘‘ਸਮਝਾਉਣਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਮਨਾਉਣਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨਾ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ‘‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ’’ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ‘‘ਅਧੀਨ’’ (*hupeikō*) ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ, ਜਿਹਦਾ ਮਤਲਬ, ‘‘ਮੰਨ ਜਾਣਾ,’’ ‘‘ਹੁਣ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਸਮਰਪਣ’’ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤਾਂ ਮੰਡਲੀ ਨੂੰ ਲੀਡਰਿਸ਼ਪ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ, ‘‘ਜਦ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਮਤਹਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋਣਾ ਹੈ (ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ)।’’⁴⁶ ‘‘ਆਗਿਆਕਾਰੀ’’ ਅਤੇ ‘‘ਅਧੀਨ’’ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਐਲਡਰ ਜਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਕਿਸੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਹਰੇ ਆਏ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਾ ਲਗਦੇ ਹੋਣ ਜਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੰਗ ਕਰਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਇਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਅਤੇ ਹਲੀਮ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (1 ਪਤਰਸ 5: 1-5)।

LXX ‘‘ਆਗੂਆਂ’’ (*hēgeomai*) ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ‘‘ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।’’ ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਖ਼ਾਸ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ *episkopoi* (‘‘ਨਿਗਾਹਬਾਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਬਿਸ਼ਪ’’) ਅਥੇਨੇ ਵੱਲੋਂ ਕਲੀਸੀਆ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਮਤਹਿਤ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਿਆਸੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਨਿਗਾਬਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਗੁਮਰਾਹ ਹੋਣ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਰਦਾ ਰਹੇ। ਜਾਗਦੇ (*agrupneō*) ਸ਼ਬਦ ‘‘*episkopein* ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾੜਨਾ ਲਈ ਆਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 13:33; ਲੂਕਾ 21:36; ਤੁਲਣਾ 6: 18)।’’⁴⁷ ਅਨਾਦੀਕਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ‘‘ਆਗੂਆਂ’’ ਨੂੰ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਮਿੱਤ ਜਾਗਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਹੀ ਰਾਹ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ!

‘‘ਜਾਗਦੇ’’ ਸ਼ਬਦ ਅਜਿਹੀ ਚੌਕਸੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।⁴⁸ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਐਲਡਰਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਨ ਜਿਹੜੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ ਰਹੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:28-31)। ਉਹ ‘‘ਜਾਨਾਂ’’ (*psuchē*) ਲਈ ‘‘ਜਾਗਦੇ’’ ਹਨ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਹਰ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਟੀਚਾ ਐਲਡਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਭਰਿਆ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰ ਅਯਾਲੀ ਨੂੰ ਲੇਖਾ ਦੇਣਾ (1 ਪਤਰਸ 5: 4) ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕੀਏ ਕਿ ਇਹ ਕਿ ‘‘ਇਹ ਮਸੀਹੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ।’’ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡਾ ਆਨੰਦ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੈਂ ਸੁਣਾਂ ਭਈ ਮੇਰੇ ਬਾਲਕ ਸਚਿਆਈ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ’’ (3 ਯੂਹੰਨਾ 4)। ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੋਚ ਬੱਸਲੁਨੀਕੇ ਵੱਲ ਵੀ ਇਹੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਸੀ (1 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2: 19, 20)। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਨਿਹਚਾ

ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਅਭਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਥਾਂ’’ ਦੇ ਦਿੱਤਾ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 16)।

ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇ, ‘‘ਹੇ ਪਿਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ। ਅਸਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।’’⁴⁹ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬੇਵਫ਼ਾ ਮਸੀਹੀ **ਲਾਭਵੰਤ ਨਹੀਂ** ਪਰਦਾ ਪਾਉਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 31; 12: 29)। ਬੇਫਲ ਅਤੇ ਬੇਵਿਸ਼ਵਾਸੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖ਼ਤਰਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅਬਦੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤਾਂ 18, 19. ਆਇਤਾਂ 18 ਅਤੇ 21 ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ **ਸਾਡੀ** ਲਈ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਇਹ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ (ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ‘‘ਅਸੀਂ’’ ਨਹੀਂ) ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਆਇਤਾਂ 19 ਅਤੇ 22 ਵਿਚ ਦੋਬਾਰਾ ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਇਕਵਚਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪਾਠਕ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜਾ ਖ਼ੁਦਾ ਉੱਤੋਂ ਦੀ ਦੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਲੇਖਕ ਦਾ ਅੰਤਹਕਰਣ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਆਗਾਹ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਹਦੇ **ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ** ਕਰਨ ਦੀ (ਜਾਂ ‘‘ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਕ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ’’; ਆਇਤ 18) ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। **ਹੋਰ ਵੀ** (ਆਇਤ 19) ਤੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ **ਅੰਤਹਕਰਣ** ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 9: 1; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1: 12; 6: 3)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ **ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਨੇਕੀ ਨਾਲ** ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਆ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 15: 30; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6: 18, 19; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4: 3; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5: 25; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3: 1)। ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਤ ਦੀ ਇਹ ਸੁਭਾਵਕ ਅਰਜ਼ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਲੇਖਕ ਇਬਰਾਨੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਪਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਬੁਲਾਰੇ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ **ਕੋਲ** ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ (ਆਇਤ 19)। ਭਲਾ ਉਹ ਕੈਦ ਵਿਚ ਸੀ? ਭਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ (1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 2: 18)? ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਇਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਹਰ ਬਾਲਕ ਲਈ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਉਸ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਾਵ ਉਹਦਾ ‘‘ਘਰ’’ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਕੈਦ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦਾ, ਪੌਲੁਸ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੋਵਗਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 6-8 ਵਿਚ ਸੰਕੇਤ ਹੈ)।

ਉਹ ਗਮਲੀਏਲ ਦੀ ਛੱਤਰਛਾਇਆ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੂਜਾ ਘਰ ਸੀ।

ਦੁਆ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਲਈ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਪੌਲਸ ਲਈ ਕੁਝ ਬਹੁਤੀ ਹੀ ਸੀ।⁵⁰ ਉਹਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲੋਮੋਨ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣ ਉਹ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ (ਫਿਲੋਮੋਨ 22)। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹਦੇ ਲਈ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਲੇਖਕ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12 ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਦੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਬਰਾਰੇ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 5: 18-21 ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਛੁੱਟਣ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹਦੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਕੈਦ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਛੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ (ਆਇਤ 23), ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਇਕੱਠੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਖ਼ਤ ਆਪ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਖੁਦਾ ਤਕ ਅਤੇ ਭਾਈਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚੋ (13:20-25)

²⁰ਹੁਣ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜਿਹੜਾ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਯਾਲੀ ਅਰਥਾਤ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਦੀਪਕ ਨੇਮ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਾ ਲਿਆਇਆ। ²¹ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰੇ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਉਹ ਨੂੰ ਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕਰੇ ਜਿਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਜੁੱਗੋ ਜੁੱਗ ਹੋਵੇ। ਆਮੀਨ।

²²ਹੇ ਭਰਾਵੇ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਏਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਸਹਿ ਲਵੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ²³ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਭਈ ਸਾਡਾ ਭਰਾ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਕੈਦੋਂ ਛੁੱਟ ਗਿਆ। ਜੇ ਉਹ ਛੇਤੀ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਆਣ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਦਰਸ਼ਣ ਕਰਾਂਗਾ। ²⁴ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਆਖੋ। ਜਿਹੜੇ ਇਤਾਲਿਯਾ ਦੇ ਹਨ ਓਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ।

²⁵ਤੁਸਾਂ ਸਭਲਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇ। ਆਮੀਨ।

ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਆਖਰੀ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਸ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਰਕ ਅਤੇ ਗਹਿਰਾਈ ਅਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਆਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵਡਿਆਈ, ਹੋਸਲਾ-ਅਫ਼ਜ਼ਾਈ ਤੇ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕੀਤੀ।

ਆਇਤ 20. ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦੁਆਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲੇਖਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਸੱਚੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਹ ਖੁਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ‘ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਝਬਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਮਿੱਧ’ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 16:20)। ‘ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਛੇ ਹੋਰ ਵਾਰ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਾਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।⁵¹ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣ ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਰਨ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 14-17), ਜਿਹੜਾ ਰਾਜ/ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਲ੍ਹਾ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਾ

ਹੀ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਰਾਹੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਗੁੱਟਬਾਜ਼ੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬੇਦੀਨੀ ਜਿਹੜੀ ਅਜੇ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਮਸੀਹ ਆਇਆ ਸੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ। ਇਬਰਾਨੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭਾਵ ਸੁਲਹ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਖ਼ਤ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੀ ਸੀ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸਾਰ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਵੱਡਾ ਅਯਾਲੀ ਭਾਵ ਸਾਡੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇਕ ‘ਪਾਸਬਾਨ’ ਜਾਂ ਪਾਸਟਰ (‘ਅਯਾਲੀ’) ਹੈ।⁵² ਇਸ ਰੂਪਕ ਵਿਚ ਇਕ ਕੋਮਲਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹਰ ਥਾਂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। ‘ਯਿਸੂ ਹੈ ਅੱਛਾ ਗਡਰੀਆ’ ਵਰਗੇ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਿਸੂ ਦੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਹਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਇਤ 20 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।⁵³ ਪਰ ‘ਜੀ ਉੱਠਣ’ (*anastasis*) ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਜਿਹਦੀ ਵਰਤੋਂ 6:2 ਅਤੇ 11:35 ਵਿਚ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਸਾਨੂੰ *anagō* ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ **ਲਿਆਇਆ** ਜਾਂ ‘ਲੈ ਗਿਆ’ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ‘ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।’ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਹੂ ਵਹਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਹ ਸਭ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਸੰਪੂਰਣ’ ਕਰਨ (ਵੇਖੋ ਆਇਤ 21) ਜਾਂ ‘ਤਿਆਰ’ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹਦਾ ਅਰਥ ‘ਮੁਕੰਮਲ’ ਕਰਨਾ ਹੈ (ASV) ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਉਹ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੋ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਯਿਸੂ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ‘ਵੱਡਾ ਅਯਾਲੀ’ ਅਤੇ ‘ਸਰਦਾਰ ਅਯਾਲੀ’ ਵੀ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 5:4)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ‘ਚਰਵਾਹਾ’ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਦਾ ਆਪ ਜਾਂ ਮੂਸਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 77:20; 95:7)। ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਰਗੈਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਸ ‘ਵੱਡੇ ਅਯਾਲੀ’ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਲਡਰ ਵੱਡੇ ਅਯਾਲੀ ਦੇ ਮਤਹਿਤ ‘ਚਰਵਾਹਿਆਂ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:17; 1 ਪਤਰਸ 5:1, 4)।

ਇਸ ਉਸਤਤਗਾਨ ਵਿਚ ਫੇਰ ਤੋਂ **ਸਦੀਪਕ ਨੇਮ ਦੇ ਲਹੂ** ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਭ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਸਾਰ ਹੈ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਸ ‘ਸਦੀਪਕ’ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਖੁਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਆਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਨੇਮ (ਮੱਤੀ 26:28) ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ‘ਜਾਂ ਸਦੀਪਕ ਹੈ।’

ਆਇਤ 21. ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰੇ ਭਈ ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰੀਏ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:12, 13)। ਲਿਖਤ ਸਾਨੂੰ ‘ਹਰੇਕ ਭਲੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ’ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖਦੀ ਹੈ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:16, 17)। ਖੁਦਾ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਦੇ

ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਦੇਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਡਿਆਈ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:21)। ‘‘ਖੁਦਾ ਦਾ ਕੰਮ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ,’’⁵⁴ ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਖੁਦਾ ਹਰ ਉਸ ‘‘ਭਲੀ’’ ਵਸਤ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਵਲੋਂ ਬੁਰੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ‘‘ਚੰਗੀ’’ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:28)।

ਆਇਤਾਂ 20 ਅਤੇ 21 ਵਾਲੀ ਦੁਆ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਸਭ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 17:5)। ਉਸਤਤ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇਣ ਦੇ ਇਹ ਆਖਰੀ ਰੂਪ ਮਸੀਹ ਵਸਤੇ ਹਨ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:21 ਵਿਚ ‘‘ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿਚ’’ ਵਡਿਆਈ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਵਡਿਆਈ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਮੀਨ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਚਿਆਈਆਂ ਤੇ ਵਾਧੂ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਆਤਮਾ ਦਾ ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁵⁵

ਆਇਤ 22. ਇਕ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਗੱਲਾਂ ਆਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਚਨ ਨੂੰ ਸਹਿ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹਦੇ ਲੰਮੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾੰਡ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ‘‘ਉਪਦੇਸ਼’’ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਤਸੱਲੀ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:3-7) ਵਿਚ ਅਤੇ ‘‘ਤਾੜਨਾ’’ (‘‘ਦਿਲੇਰੀ’’; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 15:31)। ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ‘‘ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਚਨ’’ (*paraklēsis*), ਵਾਕਅੰਸ਼ ਪੱਤਰੀ ਨੂੰ ਉਪਮਾ ਵਾਂਗ ਇਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਰਗਾ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13:15)। ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਨਤਕ ਤੌਰ ਤੇ (1 ਥੱਲੁਨੀਕੀਆਂ 2:3) ਜਾਂ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚਕਾਰ (ਰੋਮੀਆਂ 12:8; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:13) ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਾੜਨਾਵਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਵੇਖੋ 2:1-3; 3:12-14; 4:11, 14; 5:11-6:8; 10:19-25; 13:1-17)।

ਇਸ ‘‘ਪੱਤਰੀ’’ (ਲਿਖੇ ਸੰਦੇਸ਼, *epistellō*) ਜਾਂ ਖ਼ਤ ਵਿਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ,⁵⁶ ਪਰ ਖ਼ਤ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਥੋੜੀ ਲੰਮੀ ਹੈ।⁵⁷ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੰਭਾਵਤ ਅਪਵਾਦ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਸਬਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤਕ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਤ੍ਰੋਆਸ ਵਿਚ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਉਹ ਦਾ ਇਹ ਆਖਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਇਤ 23. ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਕੈਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਰਸੂਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਐਨਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਛੁਟ ਗਿਆ (*apoloū*) ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ‘‘ਛੱਡਣਾ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ‘‘ਮਾਫ਼ੀ’’ ਦੇ ਦੇਣਾ (ਮੱਤੀ 18:27; ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 6:37)। ਪਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਕਿਸੇ ਅਗਿਆਤ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਛੁੱਟਿਆ ਸੀ ਬਿਲਕੁਲ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।⁵⁸ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਨਾਲ

ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ‘‘ਪੰਥ’’ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘‘ਤਿਮੋਥਿਉਸ’’ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਪੌਲਸ ਕੋਲ ਸਨ। ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮ ਲਈ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡਰਪੋਕ ਜਵਾਨ (ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 1:7) ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ‘‘ਸਿਆਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣ ਦਾ ਜਤਨ’’ ਕਰਨ ਦੀ ਪੌਲਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:21ਓ)। ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਤਰਕ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਪੌਲਸ ਹੀ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐਨਾਂ ਕਰੀਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਨੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਉਸ ਬੇਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਤੋਂ ਰੋਕ ਲੈਣਾ ਸੀ ਜੋ ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਅਰਥ ਯਹੂਦੀ ਭਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (2:19-24)। ਪੂਰੀ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਹੀ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਨਾਂਅ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 24. ਖ਼ਤ ਕਲੀਸੀਆ ਜਾਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਦੇ ਐਲਡਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਉਦਾਰ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ . . . ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ ਪੁੱਛਣਾ ਭਾਵ ਸਲਾਮ ਆਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਜੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਧੜੇ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਯਹੂਦੀ ਯਾਜਕ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6:7), ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਲਡਰਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ‘‘ਆਗੂਆਂ’’ (*hēgeomai*) ਦੀ ‘‘ਅਧੀਨਤਾ’’ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘‘ਹਕੂਮਤ’’ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (13:17; ASV)। *Hēgeomai* ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਯਾਜਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣਾ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ‘‘ਆਗੂਆਂ’’ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਸੁੱਖ ਸਾਂਦ’’ (*aspazomai*) ਪੁੱਛਣਾ ਜਾਂ ਸਲਾਮ ਆਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ‘‘ਗਲੇ ਲਾਉਣਾ’’ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਿਗਾਹਬਾਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣਾ ਹਲੀਮ ਮਨ ਅਤੇ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਹੋਣ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਤਾਂ ਭਾਵ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਲਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੀ ਰੋਮੀਆਂ 16:16 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਲਾਮ ‘‘ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਸਭ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ’’ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ। ਇਹ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਜ਼ਿੰਦਾ ਲੋਕ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਪੂਜਣਯੋਗ ਲੋਕ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਸੰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦੁਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਜਿਹੜੇ ਇਤਾਲੀਆ ਦੇ ਹਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਜਿਹੜੇ ‘‘ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ’’ ਜਾਂ ‘‘ਜਿਹੜੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਹਨ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਲੇਖਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਤੋਂ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਲੇਖਕ ਕਿੱਥੇ ਸੀ; ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਵਾਦ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਸੱਪਸ਼ਟ ਸਨ।⁵⁹ ਇਤਾਲੀਆ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਨਾਅ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਲਾਮ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਜ਼ਹਾਰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸਲਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਦੋਵੇਂ ਜਮਾਤਾਂ ਕਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਆਇਤ 25. ਕਿਰਪਾ ਲਈ ਸ਼ਬਦ *charis* ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚ ਇਹ ਆਮ

ਬਰਕਤ ਦਾ ਕਲਮਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਲਾਮ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਢੰਗ ਸੀ।⁶⁰ ਇਸ ਵਿਚ ਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਇਲਾਹੀ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਰਵਾਇਤੀ ਸਲਾਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਬਰਕਤ ਦੇਣਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜਿਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਤਸੱਦਦਾ ਨਾਲ ਇਸ ਬਰਕਤ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਲੋੜ ਸੀ।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਨਾ (13: 1)

‘‘ਮੇਰਾ ਭਾਈ ਕੌਣ ਹੈ?’’ ਕੋਈ ਬੁਰਿਆਈ ਵਾਲਾ, ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸੂ ਨੇ ‘‘ਮੇਰਾ ਗੁਆਂਢੀ ਕੌਣ ਹੈ?’’ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ (ਲੂਕਾ 10:29-37), ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਮੈਂ ਕਿਸ ਦਾ ਭਰਾ ਬਣਾ?’’ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਤੁੱਛ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਮਰੀ ਸੀ।’’ ਭਰੱਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗੁਆਂਢੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਉਹ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹਨ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਭਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਮੰਨਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਭਾਈ ਮੰਨਣਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ‘‘ਭਲਾ ਇਹ ਭਾਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ?’’ ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਬੜੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਨਾ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਡਿੱਗ ਨਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਹਚਾ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8: 12, 13)।

ਲਿਖਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪੈਦੀ ਹੋਵੇ, ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਤੀਤੁਸ 3: 10, 11; 2 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:6)। ਤੀਤੁਸ 3: 10 ਵਿਚ ‘‘ਕੁਪੰਥੀ’’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ *hairesis* (‘‘ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ’’; NASB) ਹੈ ਜੋ ਝਗੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮੜਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਦੇਹ ਵਿਚ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਹੜੀ ਭਰੱਪਣ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ।

ਕੈਦੀਆਂ ਸਬੰਧੀ (13: 3)

ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣਾ ਆਨੰਦ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ (ਮੱਤੀ 25:36, 43)। ਕੋਈ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘‘ਕਾਨੂੰਨ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਲੇ ਬਗ਼ੈਰ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਵੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਹਨ।’’ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ

ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਬੇਹੱਤਰ ਢੰਗ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਮੰਡਲੀ ਵਿਚ ਮੈਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬੋਝੀ ਦੇਰ ਬਾਹਰ ਇਕ ਵੱਡੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਇਕ ਸੇਵਕਾਈ ਨਾਲ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬਪਤਿਸਮੇ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇਕ ਦਰਜਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨਾ ਕੋਈ ਅਨੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਐਤਵਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਬੰਦਗੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ‘ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸੁੱਧ ਇਉਂ ਲੈਣੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੈਦੀ ਹੋਣ’ ਕਿੰਨਾਂ ਔਖਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (13:4)

ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਪ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ (ਉਤਪਤ 2:20-24)। ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕੋ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ‘‘ਪਰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ’’ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 2:18) ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਢੁੱਕਦੀ ਸਹਾਇਕਣ ਬਣਾਈ ‘‘ਸਹਾਇਕਣ’’ ਲਈ ‘‘help meet’’ (‘ezer) ਇਜ਼ਹਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਘਾਟ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਕਿਉਂ ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਹੁਨਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੂਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਅੰਗ ਵਿਚ ‘ਇਕ ਤਨ’ ਹੀ ਨਹੀਂ)।

ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਦੋ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬੇਤੁਕਾ ਹੈ। ਯਕੀਨਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਮਲਿੰਗੀ ਮੇਲ ਨੂੰ ‘ਵਿਆਹ’ ਦਾ ਨਾਂਅ ਦੇਣਾ ਉਮਰਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮੂਰਖਤਾ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਸਦੋਮ ਦੇ ਵਿਭਚਾਰ ਦੇ ਕਾਰਣ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਇਆ। ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਸਮਲਿੰਗੀ ਝੁਕਾਅ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਾਪ ਹੈ। ਸਮਲਿੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਲਿੰਗੀਆਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਵੈਕਾਬੂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਰੂਹਾਨੀ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਕਾਰਣਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਲੋਕ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕਲੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਰਬਾਦ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਅਫ਼ਸੋਸਨਾਕ ਦਰ ਉਸ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਣਾਏ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੰਧਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਦੇ ਇਕ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਇਕ ਇਸਤਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਣਾਏ ਪਿਆਰ ਭਰੇ, ਆਪਸੀ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਸਬੰਧ ਤੇ ਕਦੇ ਗੌਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਵਿਆਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਕ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਾਕਾਮ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਹੈ।

ਤਲਾਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਪਤਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:25; ਤੀਤੁਸ 2:3, 4)। ਖੁਦਾ ਲਈ ਇੱਜ਼ਤ ਜਿਹੜਾ ਵਿਆਹ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੇ ਭੈਅ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਣ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਵਿਭਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੰਡੀਬਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਆਂ ਕਰੇਗਾ (13:4)

ਵਿਆਹ ‘‘ਆਦਰਯੋਗ’’ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ, ਉਹਦੇ ਬੜੇ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਲਿਖਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਜਿਣਸੀ ਸਹਿਵਾਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਘਿਣਾਉਣੀ ਹੈ; ਅਸਲ ਵਿਚ 1 ਥੋਂਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4: 1-8 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਆਮ ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਉੱਚ ਨੈਤਿਕ ਮਾਪਦੰਡ ਬਣਾਏ ਸਨ।

ਜਿਣਸੀ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਵਕ ਨਤੀਜਾ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਦੁੱਖ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਚੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਬਦਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਹਰ ਸਰੀਰਕ ਪਾਪ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਤੰਬਾਕੂ ਨਾਲ ਸਾਹ ਜਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਗੁਰਦੇ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਭਚਾਰ ਨਾਲ ਬਾਦ ਜਾਂ ਸੁਜ਼ਾਕ ਕਰਕੇ ਗੁਪਤ ਅੰਗ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ‘‘ਬੀਜਣ’’ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:7, 8)। ਅਸਲ ਵਿਚ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:18)। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਬਹੁਲਿੰਗੀ ਸਾਖੀਆਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਨਾਂ ਹੀ ਬਹੁਗਮਨਤਾ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ (13:5, 6)

ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ ਉਤਪਤ 28:15; ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 31:6; ਯਹੋਸ਼ੁਆ 1:5; ਅਤੇ 1 ਇਤਿਹਾਸ 28:20 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੇ ਫਾੜ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਦ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹੋਣ, ਜਦ ਬੇਲੋੜਾ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਜਨਕ ਅਤੇ ਹਨੇਰੀ ਲਗ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਮਸੀਹੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ, ਸਲਾਹ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮਦਦ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਖੁਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਦੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ

13:5, 6 ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਦਦ ਲਈ ਦੁਆ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹਿ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਮਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਵਾਸਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਾਡੀ ਪਨਾਹ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਬਲ ਹੈ,
ਉਹ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋਇਆ ਹੈ,
ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਾਂ ਡਰਾਂਗੇ ਭਾਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉਲਟ ਜਾਵੇ,
ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ (ਜ਼ਬੂਰ 46: 1, 2)।

ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਦਾ ਯਕੀਨ (13:6)

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ, ‘‘ਆਦਮੀ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?’’ (ਜ਼ਬੂਰ 118:6ਅ)। ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਰ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਲਾਉਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (13:7)

ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗੇ, ਹਲੀਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਰਹੇਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਜੌਨ ਵੈਸਲੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਐਬੇ ਵਿਚ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੱਥਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੇ ਹਨ: ‘‘ਖੁਦਾ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਰਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।’’ ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਬਾਲਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੀ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਲਫ਼ਡਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਨਸਾਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਇਤ 8 ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਹਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

‘‘ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਤੇ ਜੁਗੋ ਜੁੱਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ’’ (13:8)

‘‘ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਕੱਲ ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਤੇ ਜੁਗੋ ਜੁੱਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ’’ (ਆਇਤ 8)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਹ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ‘‘ਉਸ ਨੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕੀਤੇ; ਜੇ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।’’ ਇਹ ਗਲਤ ਤਕਰ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਵਚਨ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅੱਜ ਉਸੇ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਭਲਿਆਈ ਲਈ ਉਹਦੀ ਉਹੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਭਲਾ ਯਿਸੂ ਹੁਣ ਕੁਝ ਮੱਛੀਆਂ ਅਤੇ ਰੋਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਫੌਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਭੁੱਖੇ

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 14: 15-21; ਮਰਕੁਸ 6: 34-44; ਯੂਹੰਨਾ 6: 5-13.) ਭਲਾ ਉਹ ਹੁਣ ਪਲ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮੈਅ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 2: 1-10)? ਭਲਾ ਉਹ ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਬੋਲ ਕੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਉਤਪਤ 2: 7)? ਭਲਾ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ? (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 7: 11-15; 8: 49-55.) ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਅੱਜ ਬਿਲਕੁਲ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਸੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਹੈ (13:9)

ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਿਹਚਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਝੂਠੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 8, 9), ਪਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਹਰ ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 17: 11; ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2: 15)। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ‘ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਤਕੜੇ’ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਾਂਗੇ (ਆਇਤ 9)। ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਧਣ ਲਈ ਇਹ ਇਕ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਚਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣਾ ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਭਟਕ ਨਾ ਜਾਈਏ (1 ਪਤਰਸ 2: 1-3; 2 ਪਤਰਸ 3: 18)।

ਸੰਗਤੀ (13:9)

ਪਤਰਸ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦ ਤਕ ਕੁਝ ਯਹੂਦੀਵਾਦੀ ਯਹੂਸਲਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਪਟ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2: 11-21)। ਸਿਰਫ਼ ‘ਸ਼ੁੱਧ’ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਯਹੂਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਐਨਾਂ ਡੂੰਗਾ ਸੀ ਕਿ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲੱਗੇਗਾ; ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10: 1-11: 18)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਨਵੇਂ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਤਰਸ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਕਿੰਨਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਝਾੜਿਆ। ਜੇ ਕਾਇਮ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ, ‘ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਬੁਲਾਰਾ ਪਤਰਸ ਹੀ ਹੁਣ ‘ਅਸ਼ੁੱਧ’ ਭੋਜਨ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।’ 9: 10 ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ‘ਸੁਧਾਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਕ’ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਨ। ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਆਪਣੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਨਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਠੋਕਰ ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਕੱਠੇ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ ਸੰਪੂਰਣ ਸੰਗਤੀ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

“[ਸਾਡੇ] ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ’ ਤੋਂ ਭਾਵ (13: 15)

ਖੁਦਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਦੀ ਸਾਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ‘ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ’ ਹੈ (ਆਇਤ 15)। ਮਨੁੱਖੀ ‘ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ’ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਬਜਾਇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਸਾਜ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪਣਾ ‘‘ਤੇੜਾ’’ (ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇ) ਵਿਖਾਉਣ ਤਾ ਖ਼ਤਰਾ ਆਪਣੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਸਭ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਖੁਦਾ ਦੀ ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘‘ਇਕ ਦੂਏ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਿਤਾਰਣ’’ ਲਈ ਵੀ ਗੌਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 16)। ਇਹ ‘‘ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ’’ ਸਭ ਮਸੀਹ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਚੋਣਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ।

ਇਹ ਦੋ ਆਇਤਾਂ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਉਸਤਤ ਦੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਫਸੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ ਦੀ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਗਾਇਕ ਹੋਣ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਘਟੀਆ, ਸਭ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਸਮੂਹਕ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ‘‘ਅਸੀਂ’’ ਅਸੀਂ (ਆਇਤ 15) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ‘‘ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ’’ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ (13: 15, 16)

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਹੁਣ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁਣ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਕਦੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਪ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਉਸਤਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਬੰਦਗੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਤਕ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਦੇ ਨਾਂਅ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਰ ਗੀਤ ਜਾਂ ਦੁਆ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੀਏ ਜਾਂ ਨਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਹ ਦੇ ‘‘ਨਾਮ’’ ਨਾਲ ਬੱਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3: 17)।

ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਹੈ, ‘‘ਅਸੀਂ ... ਉਸਤਤ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਕਰੀਏ’’ (ਆਇਤ 15:;)। ਪਰ ਭਗਤੀਗੀਣ ਲੋਕ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (ਪੜ੍ਹੋ ਰੋਮੀਆਂ 1:21)। ਨਾਸਤਿਕ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿੰਨੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਰਕਤਾ ਤਾਂ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਕਰੀਆ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦਾ! ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਤਤ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ‘‘ਵੰਡਣ’’ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਆਇਤ 16 ਵਿਚ *koinio* ਦਾ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਛਿਆ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ‘‘ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ’’ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ (ਪੜ੍ਹੋ ਰੋਮੀਆਂ 12: 1, 2)। ਸਾਡੇ ਪਾਠ ਦੀ ਆਇਤ 16 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭਲਿਆਈ ਕਰਨਾ ਇਕ ‘‘ਬਲੀਦਾਨ’’ ਵੀ ਹੈ।

ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲੋੜਵੰਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਰਹਿਮ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ‘‘ਸਾਡੇ

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਬੇਦਾਗ ਅਤੇ ਬੇਦੋਸ਼ਾ ਧਰਮ ਯਤੀਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਨਿਰਕਲੰਕ ਰੱਖਣਾ ਹੈ'' (ਯਾਕੂਬ 1:27; NEB)। NRSV ਵਿਚ '‘ਯਤੀਮਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਥਾਹ ਲੈਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਬੇਦਾਗ ਰੱਖਣਾ’’ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਜਿਹੜਾ ਭਲਿਆਈ ਕਰਦਾ ਫਿਰਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10:38)। ਇਹ ਉਹ ਪੁਰਖ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡਾ ਨਿਆਂ ਹੋਵੇਗਾ (ਮੱਤੀ 25:34-46)। ਸਾਡੇ ਭਲੇ ਕੰਮ ਸ਼ਾਹੀ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ '‘ਰੂਹਾਨੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ’’ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ (1 ਪਤਰਸ 2:5)।

ਐਲਡਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀ ਹੈ? (13:17)

ਐਲਡਰ ਸਥਾਨਕ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹਨ। ਐਲਡਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਅਤੇ ਕਲੰਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਕੁਝ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ '‘ਯਹੋਵਾਹ ਇਉਂ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ’’ ਲਈ ਕੋਈ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਟਾਂ ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਐਲਡਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਐਲਡਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਬਚਾਏ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਐਲਡਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਕੰਮ ਸੀ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਐਲਡਰਾਂ ਅਤੇ ਡੀਕਨਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੁਝ ਕੰਮ ਯੋਗ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਸਪੁਰਧ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਥਾਨਕ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6:1-7 ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ, ਜਿਵੇਂ ਵਚਨ ਸਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ। (ਰਸੂਲ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭਾਵ ਇਵੈਂਜਲਿਸਟ ਵੀ ਸਨ)। ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸੱਤ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਰਸੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਭੁੱਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਐਲਡਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਤਹਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸਿਖਾ ਕੇ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਿਖਾ ਕੇ ਜਾਂ ਇਹ ਵਿਖਾ ਕੇ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 5:17)। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੈ।⁶¹

ਸਾਡੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ '‘ਅਹੁਦੇ’’ ਕਾਰਣ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।⁶² ਸਾਨੂੰ '‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਆਦਰ’’ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (1 ਥੰਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:12, 13)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਅਤੇ ਫੁਟ ਜਾਂ ਬੇਦੀਨੀ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਹੈ।

ਭਲਾ ਇਕ ਐਲਡਰ ਹੋਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? (13:17)

ਐਲਡਰ ਲਈ '‘ਬਜ਼ੁਰਗ,’’ '‘ਪ੍ਰੈਸਬਿਟਰ’’ '‘ਨਿਗਰਾਨ’’ '‘ਪਾਸਬਾਨ’’ ਅਤੇ '‘ਪਾਸਟਰ’’

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ 'ਪਾਸਟਰ ਜਾਂ ਪਾਸਬਾਨ' ਵਾਲੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆਵਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ *pastors* ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਬਹੁਚਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:23; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:1; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:14; ਤੀਤੁਸ 1:5)। ਇਕ ਤਾਨਾਸਾਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੰਡਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਝ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸਬਾਨ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਾਸਬਾਨ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖ਼ੁਦਾਈ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਮਿਲਦੀ।

ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨਾ (13:20, 21)

ਪੌਲਸ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਦੁਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਈਆਂ ਲਈ ਵੀ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਵਚਨ ਦੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਦੁਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਅਜੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਿਫਰ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਚਿਆਈ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰੋਕਣ ਨਾ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹਰ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣ।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਦੁਆ (13:20, 21)

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਦੁਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਇਤ 20 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਗੱਲ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ, ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਯਾਲੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਇਸ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਹੱਥ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੀ ਚਾਹ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (13:18, 19), ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ ਹੈ ਜਿਨੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਹੈ ਲੇਖਕ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ 'ਰੁਹਾਨੀ ਨਿਆਈਂ' ਆਖਿਆ (5:11-14), ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਆ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਦੁਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਇਨਸਾਨੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਇਹ ਮਨ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 'ਸ਼ਾਂਤੀਦਾਤਾ ਪਰਮੇਸੁਰ' ਨੇ

‘ਸਦੀਪਕ ਨੇਮ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ’ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ‘ਸਮਝੌਤੇ’ (ਨੇਮ) ਭੁਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਕ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨੇਮ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਹੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਬਲਕਿ ਉਹ ਦੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਪਤਿਸਮਾ’ ਲੈਣ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3: 26, 27) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਬਦੀ ਨਜ਼ਾਤ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ‘ਸੰਪੂਰਣ’ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ‘ਸਿੱਧ’ (*teleios*) ਦਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਹ *katartizō* ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ‘ਟੁੱਟੀ ਹੱਡੀ ਜੋੜਨਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਿੱਧੀ ਹੋ ਕੇ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇ’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ। ਜਦ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 12, 13)।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਖਕ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਤਤ ਦੇ ਬੋਲੇ (‘ਸਤੁਤੀਗਾਨ’) ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਉਸਤਤ ਨਾ ਕਿ ਬਰਕਤਾਂ ਪਾਉਣ ਤੇ ਬਲਕਿ ਹਰ ਵਕਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਜਦ ਮੈਂ ਫ਼ਲਿੰਟ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ ਵਿਚ ਸਾਂ, ਉਸ ਵਕਤ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਯੂਗੋ ਆਲਮੰਡ ਨੇ ਬਾਈਬਲ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ‘ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਕਦੇ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਦੁਆ ਨਾ ਕਰੋ।’ ਆਪਣੀ ਹਰ ਦੁਆ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਇਸੇ ਨਿਯਮ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹਿ ਲਵੋ (13: 22)

‘ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਚਨ’ ਸਰਮਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 13: 15)। ‘ਉਪਦੇਸ਼’ ਲਈ ਇੱਥੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਉਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 3: 13 ਵਿਚ ‘ਉਪਦੇਸ਼’ ਲਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਇਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਬਕ ਜਿਹੜੇ ਸਾਨੂੰ ਬੇਹਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕਹਿਣੇ ਕਿੰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ! ਸਾਨੂੰ ਝਿੜਕ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ‘ਬਹੁਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇ!’ ਸ਼ਾਇਦ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ‘ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਕਾਰਵਾਹੀ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬਿਗੁਲ ਹੈ।’⁶³

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕ੍ਰੇਗ ਆਰ. ਕੋਸਟਰ, *ਹਿਬਰੂਜ਼: ਏ ਨਿਊ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ ਜਿਲਦ 36 (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 2001), 554-56, ਐੱਨ. 453 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। 2ਉਹੀ, 556. ³*Adelphos* (‘ਭਾਈ’ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਬਦ *phileō*), (‘ਸੁਭਾਵਕ ਪ੍ਰੇਮ’) ਹੈ। *Agapē* ਆਤਮਤਿਆਗ ਵਾਲਾ, ਭਾਵ ਖੁਦਾ ਵਰਗਾ- ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ। ਇਹ ਐਨਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 4: 19)। ਪਰ LXX ਵਿਚ *phileō* ਅਤੇ *agapē* ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।⁴ ਡੋਨਲਡ ਗੁਬਰੀ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1983), 268. ⁵ਕਲੇਮੈਂਟ ਆਫ ਰੋਮ *ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਕੋਰਿੰਥੀਅੰਜ਼* 10:7; 11:1. ⁶“ਪਰਦੇਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹ ਤੱਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।” ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜਾਣ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 25:36)। (ਨੀਲ ਆਰ. ਲਾਈਟਫੁਟ, *ਜੀਜ਼ਸ ਫ਼ਾਈਸਟ ਟੁਡੇ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼* [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1976], 247.) ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਬੜੀ ਭਿਆਨਕ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਛੋਟੇ, ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਰੌਲੇ ਰੱਪੇ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਣ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਤ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਜਾ ਕੇ ਕੈਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਬਿਆਨ ਡਬਲਯੂ. ਪਿੰਕ, *ਐਨ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1954), 1121 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ⁷ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1964), 392. ⁸ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ‘ਸੋਮਲਿੰਗਕਤਾ’ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਵੀ ਲਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਦੇ ਮੰਜੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ⁹ਜਿਮੀ ਐਲਨ, *ਸਰਵੇ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਜਿਲਦ ਦੂਜੀ (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਂਸਾ: ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ, 1984), 155. ¹⁰ਬੋਮਸ ਹੋਮਟ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1960), 206.

¹¹ਬਰੂਸ, 393, ਐਨ. 36. 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:6 ਵੇਖੋ ਜਿੱਥੇ *pleonekteō* ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਅਪਰਾਧੀ ਨਾ ਹੋਵੇ’’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣਾ’’ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਭੋਗ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ¹²ਲੋਭ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਐਲਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ 1 ਤਿਮੋਥਿਊਸ 3:3; 6:10.) ਕੁਲੱਸੀਆਂ 3:5 ਵਿਚ ਲੋਭ ਨੂੰ ‘‘ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ’’ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ¹³ਬਰੂਸ, 393. ¹⁴ਕੈਨਥ ਸੈਮੂਏਲ ਵੁਏਸਟ, *ਹਿਬਰੂਜ਼ ਇਨ ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਫ਼ਾਰ ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਰੀਡਰ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1951), 233. ¹⁵ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਦੋਹਰੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਾਲ ਜ਼ੋਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ¹⁶ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਆਇਤ ਬਿਲਕੁਲ ਇਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਲੋ ਆਨ ਦ ਕਨਫਯੂਜ਼ਨ ਆਫ ਟੰਗਜ਼ 32 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂ LXX ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਨੁਵਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜਾ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਗਰੈਥ ਐਲ. ਰੀਸ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਐਂਡ ਐਕਸਜੇਟਿਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼* [ਮੋਬਰਲੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਸਕ੍ਰਿਪਚਰ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਬੁਕਸ, 1992], 236, ਐਨ. 13.) ¹⁷ਪਿੰਕ, 1151. ¹⁸ਵੁਏਸਟ, 234. ¹⁹ਯੂਹੰਨਾ 10:27-29 ਉਹ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ; ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ। ²⁰ਜ਼ਬੂਰ 118 ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਜਨ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਰਬਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ (ਗੁਬਰੀ, 270)।

²¹ਲਾਈਟਫੁਟ, 248. ²²ਹਾਬਲ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ (11:4), ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ (11:25), ਧਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ (11:35-38), ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (12:1-4)। (ਡੇਗ ਆਰ. ਕੋਸਟਰ, *ਹਿਬਰੂਜ਼: ਏ ਨਿਊ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 36 [ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 2001], 566.)

²³ਇਬਾਰਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਯੂਹੰਨਾ ਯਹੂਦੀਆ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਜੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੀ ਸੀ। ²⁴ਲਾਈਟਫੁਟ, 249. ²⁵ਪਿੰਕ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ‘ਨਿਹਚਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ: ‘ਭਰੋਸਾ’ (ਮੱਤੀ 9:22); ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 14:22; ਰੋਮੀਆਂ 10:8; ਯਹੂਦਾ 3); ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਫਲ ਅਤੇ ਕੰਮ (1 ਬੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:6; ਯਾਕੂਬ 2:18); ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ (ਮੱਤੀ 23:23; ਰੋਮੀਆਂ 3:3)। (ਪਿੰਕ, 1186.) ²⁶ਇਹ ਵਾਕਅੰਸ਼ ਐਡਵਰਡ ਫੱਜ, *ਅਵਰ ਮੈਨ ਇਨ ਹੈਵਨ: ਐਨ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼* (ਏਬਨ, ਅਲਾਬਾਮਾ: ਸੀ. ਈ. ਆਈ. ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1973)। ²⁷ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 5 ਅਤੇ 6 ਵਿਚ ਮੋਹਰਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਲੇਲਾ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮਝ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ (5:12)। ²⁸ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਈ ਚਿਤਾਵਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 16:17, 18; 1 ਤਿਮੋਥਿਊਸ 6:20, 21; ਤੀਤੁਸ 3:9-11; 2 ਪਤਰਸ 3:16. ²⁹‘ਡਾਕਟ੍ਰਿਨ’ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ‘ਸਿੱਖਿਆ’ (ਵੇਖੋ KJV)। ³⁰ਰੇਅਮੰਡ, ਬ੍ਰਾਊਨ, *ਦ ਸੈਸੇਜ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼: ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਅਬੱਵ ਆਲ, ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਚ ਟੂਡੇ* (ਡਾਊਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1982), 257.

³¹ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੀ ਮਸੀਹੀਅਤ ਉੱਤੇ ਇਹੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਜਾਂ ਵੇਦੀ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਦੇਵਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾਸਤਿਕ ਹੋਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਮੰਦਰ, ਵੇਦੀ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ, ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡਾਂ ਵਰਗੇ ਪਰਭਾਅ ਬੇਲੋੜੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਉੱਤਮ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਖ਼ੁਦ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ। ³²ਰੋਬਰਟ ਮਿਲੀਗਨ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਸਿਸਿਨਾਟੀ: ਚੇਜ਼ ਐਂਡ ਹਾਲ, 1876; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਨੈਸਵਿੱਲੇ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੰ., 1975), 489. ³³ਆਇਤ 10 ਤੋਂ 13 ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਭੇਜ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾਂ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮੂਲ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ 6:51, 53, 54 ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ‘ਜੀਉਦੀ ਰੋਟੀ’ ਹੈ, ਖਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਕਿ ‘ਮਾਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਤਮਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਉਣ ਹਨ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:63)। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖਾਈਏ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਪੀ ਸਕੀਏ ਤਾਂ ਰੁਹਾਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਾਂਝੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਯੂਹੰਨਾ 6:53, 54, 63 ਦਾ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ। ‘ਖਾਣ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਮਸੀਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰੁਹਾਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ‘ਨਿਗਲਣਾ,’ ‘ਬਚਾਉਣਾ’ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਖਾ ਕੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ³⁴ਬਰੂਸ, 399-400. ³⁵ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 10:4, 5); ਨਦਾਬ ਅਤੇ ਅਬੀਹੂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 24:14, 23); ਕੁਫ਼ਰ ਬਕਣ ਵਾਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਥਰਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਮਰੀਅਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋੜੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸਤ ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 12:14, 15) ਅਤੇ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 16:20-22)। ³⁶ਪੁਰਾਣੇ ਲੇਮ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰਪਨਾਹ ਉਸੇ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੀ। ³⁷ਉਹ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ‘ਅਲੋਪ’ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ 8:13 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖ। ³⁸ਬਰੂਸ, 402. ³⁹ਕੋਸਟਰ, 577. ⁴⁰7:12-14 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

⁴¹ਲਾਈਟਫੁਟ, 252 ⁴²ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਰੋਮ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਨਰਗ ਅਤੇ ਵੈਟੀਕਨ ਅਤੇ ‘‘ਕਲੀਸੀਆ’’ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਹੇਮਸ਼ਾ ਤਕ ਰਹੇਗੀ (ਵੇਖੋ ਦਾਨੀਏਲ 2:44; ਮੱਤੀ 16:18)।⁴³ਬਰੂਸ, 404. ⁴⁴ਹੇਵਿਟ, 210. ⁴⁵ਵੁਏਸਟ, 239. ਜ਼ਬੂਰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਜ਼ਮਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਜ਼ਬੂਰ 50:14, 23; 51:15-17; 107:22)।⁴⁶ਰੀਸ, 244. ⁴⁷ਕੋਸਟਰ, 572. ⁴⁸ਬਰੂਸ, 407-8. ‘‘ਚੋਕਸ’’ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 3:18-21 ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।⁴⁹ਆਖਰੀ ਨਿਆਂ ਵੇਲੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸਬਦ ‘‘ਰਹੋ’’ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ।⁵⁰ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 15:30; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 1:8-11; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:19; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:3; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:25; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:1.

⁵¹ਰੋਮੀਆਂ 15:33; 16:20; ਵੇਖੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 14:33; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:11; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:9; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:23. 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:16 ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭੂ’’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।⁵²ਇਸ ਪੱਤਰੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ‘‘ਅਯਾਲੀ’’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਯਸਾਯਾਹ 63:11 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (LXX)।⁵³‘‘ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ’’ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ (6:2)।⁵⁴ਬਰੂਸ ਫੋਸਟ ਵੈਸਟ ਫੋਸਟ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*: ਦ ਗ੍ਰੀਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ (ਲੰਦਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਐਂਡ ਕੰ., 1889; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸਿੰਗ ਕੰ., 1973), 449. ⁵⁵LXX ਵਿਚ ‘‘ਆਮੀਨ’’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ *genoito* (‘‘ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ’’) ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵਚਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ‘‘[ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ] ਬਦਲ ਕੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ ਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗੀ’’ (ਕੋਸਟਰ, 574)।⁵⁷ਰੇਅਮੰਡ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ। (ਬ੍ਰਾਊਨ, 270.) ⁵⁶2 ਮੱਕਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਨਾਬਾਸ ਦੀ ਪੱਤਰੀ ਦੀਆਂ ਅਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ 2 ਮੱਕਬੀਆਂ 2:31, 32; ਐਪਿਸਟਲ ਆਫ਼ ਬਰਨਾਬਾਸ 1:5 ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ।⁵⁸ਲਾਈਟਫੁਟ, 255-56, ਐਨ. 10. ⁵⁹‘‘ਇਟਲੀ ਤੋਂ’’ (NASB; NIV) ਇਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੋਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਇਟਲੀ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਇਕ ਝੁਕਾਅ ਹੈ।⁶⁰ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 16:24; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 16:23; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 13:14; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:18; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:24; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:23; ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 4:18; 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 5:28; 2 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 3:18; 1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:21; 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4:22; ਤੀਤੁਸ 3:15; ਫ਼ਿਲੇਮੋਨ 25.

⁶¹ਮਿਲਿਗਨ, 493. ⁶²ਜੇਮਸ ਥੋਮਸਨ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰ., 1971), 182. ⁶³ਜੇਮਸ ਟੀ. ਟਰੇਪਰ, ਜੂਨੀ. *ਹਿਬਰੂਜ਼, ਦ ਲਾਈਫ ਡੇਡ ਜੀਜ਼ਸ ਗਾਡ* (ਵ੍ਹੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇ: ਟਿੰਡੇਲ ਹਾਊਸ ਪਬਲੀਸ਼ਰਜ਼, 1976), 392.